

اداره نماز و مطبعه سی

استانبولده باب عالی جاده
سندھ قرهیت کشتیخانه سی

درج ایدیلین اوراق اعاده
اولفاز ،

باش محرری :

صالح ذکی

سنة ۱۳۰۷ م
سرمدی ۱۳۰۷ م
سرمدی ۱۳۰۷ م

بل استرا

پوسته اجر تیلہ برابر)

سنه لکی ۵۰ غروش

آقی آتقی ۳۰

نصفه سی ۱ غروشه

يَجْشَنُ بَيْنَهُمَا كَوْمٌ مِّنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ يُقَاتِلُونَهُمْ فَنَزَّلْنَا مُوسَىٰ بِسُلْطَانِنَا وَقَالَ إِنِّي مُبْعِثُ إِلَيْكَ غَافِرِينَ

[مداغسقارده اینک ، اوکوز ، صیغیر ومانده کبی حیوانلرک نقلیاتنده

قوللائیلان سفینهلر . — برلی صندالی]

موانع عذبه دن طولانی، موفق اوله مامشدی. فقط مساعی و تجارب کثیره قیه سایه سنده بوکده، موفق اولغشدر. ساقسونیاده کان «ده ساو» شهرنده غازله متحرک تراموای انشا ایدیلوب ایوم یونکله کشت وکذار ایتمکدهدر. اگر مطلوب اولان نتایج استحصال اولور ایسه ایلریده خطوطی تمهید ایتمک اوزره تمهیدلک ۴ کیلومتر واتی بر خط انشا ایدلمشدر. ایوم مذکور خط اوزرنده طقوز آراهه آمدوشده ایتمکدهدر که روایه نظراً یالکتر سسرنجه اجرای حرکات ایتمکده ایش.

مقاله مخصوصه

«کتاب شکل القطاع» در دایر بر مطالعه

صدر اسبق مرحوم ادهم پاشا حضرتلرینک کتبخانه سنده بولهرق خارجییه ناظر اسبقی دولتو قره طوبه دوری پاشا حضرتلری جانبندن عربجه دن فرانسه ترجمه اولان «کتاب فی الشكل المعرف بالقطاع» که مندرجاتی حقنده اولجه یازمش اولدینغمر مقاله مخصوصه مک استاده. لرنده دیش ابدلک که:

«کتاب محو ث غنه، قابنده مسطور اولان افاده مترجمده دخی بیان اولندینی وجهله، ریاضیون عرب، میانسده «شکل القطاع» نامیه، معروف اولان شکل خواص هندسیه سیله، ثلثه و بالخاصه مثلثات کروییه صورت تطبیقندن باحث اولهرق بش مقاله اوزره مراتب و هرهمقاله فصول متعددییه منقشدر.

و راز آشایسته:

«اتوزر محققینی اشغال ایدن مقاله ثانیه کانه: «بوده «شکل قطاع السطحي» مک خواص هندسیه سندن باحث بولنور که خواص مذکورده فی یومناها اور و بالیلر پینده [Methode des Transversale] (ترانسور-

غلا سقو وده کی تحت الارض شمن دوفرک انشاسی ایچون کیلومترو باشنده بش، میلیون ایکی یوز بیسک فرائق صرف ایدلمشدر. غلا سقو و شمن دوفرینک کذرکاهی قوماتی محله تصادف استدیکی ایچون دهر دن سیلر واسطه سیله کذرکاه تحکیم ایدلمشدر. اک زیاده شایان تدقیق «غلا سقو و سنترال رایلوای» شمن دوفریدر که تحت الارض ایکی بول ایله اجرای سفر ایتمکدهدر. بو بولار بر طاقم مشکلاته دوچار اولمش و بعضی اشلر ایله غاز بورولرینه تصادف ایدلدیکندن آنلری تغییر ایتمک و برلرینی دکشدر مک کی بر طاقم عملیاته مجبوریت حاصل اولمش اولدینندن. مصارف انشاسیه سی سارلرینه نسبتله زیاده اولمشدر. ۱۸۹۱ سنه سنده عملیاته مباشرت اولنان «غلا سقو و دبستریقت سو بوی» نامنده کی تحت الارض شمن دوفر یالکتر شهرک امور تجاریه سینه مخصوص اولوب خلق بوکا پینه میده چکدر. بوده ایکی خط اوزرندهدر که یکدیگرینی بیکلمکسزین هر هانکی ساعتده اولورسه اولسون حرکت ایدمسیلر. بونک مصارف انشاسیه سی کیلومترو باشنده ۱،۸۰۰،۰۰۰ فرانقدر.

موسیو یارسون بولنردن ماعدا لیور بول هوایی شمن دوفرینی و (مرسای) تونانی دخی نظر تدقیق و مطا لعه دن کچیروب بعده فرانسییه کاهرک «اورله آن» قومانیاسی، هندسلری طرفندن انشا ایدیلوب بویاقینلرده عملیات انشاسیه سی ختام بولهرق اولان (سو) شمن دوفرینک تمهید خطوط عملیاته حاضر بولغشدر. یارسون اورویاده تحت الارض عملیاتلرک همی فرانسیه مک «سو» شمن دوفری اولدینغی تقدیر ایدرک بونگونه اوزرنده عملیات انشاسیه یه مباشرت اولغنه سی نیویورق شمن دوفر شرکسته تکلیف ایتمشدر.

غازله متحرک تراموای

ایچه وقتدن بری غازله متحرک بر تراموای انشاسی قوه فعله ایصال ایچون صرف تقدسه مساعی ایدلمش ایسه ده

«سال اصولی» نامیده معروف اولان اصول هندسیه دن عبارتدر .

«لسان فرانسویده اصطلاحات هندسیه ده» ترانسور .
 «سال» دیه، علی العموم بردن زیاده خطوطی قطع ایدن مستقیم و یا منحنی خطه تعبیر اولوب بونک عریجه نظیری وبالطبع ترجمه مقابلی - مبالغه ایله اسم فاعل صیغه سیله - «قطاع» کله سی ایسه ده بواسطه آشاییده کوريله چکی اوزره اولجه درت ضلعی بر شکل مخصوصه و برلش اولدیغندن جناب مترجمده «قطاع» لغتی معنای اخیری متضمن اولمق اوزره [Quadrilatère] یعنی «ذو اربعة الاضلاع» کله - سیله فرانسوزجه بر ترجمه ایلشدر .

اول امرده شوراسنی ده محقانه اعتراف ایدم که شو سطرلری نشر ایلدگدن برقاچ کون صکره به کتبخیه قدر کتاب شکل القطاع المزد بولان مطبوع نسخه سنک متن عربی سنده و هیچ بربرنده «قطاع» کله سی اوزرنده حرکه کوزمزه ایلشامش ایدی .

مکر کتاب مذکورک ۱۸ نجی صحیفه سنده بولان مقاله «نامه ک سرلوحه سنی تشکیل ایدن» فی الشكل القطاع السطی» افاده سنده واقع «قطاع» کله سی «قطاع» طرزنده حرکه نقش ایش !!

مقاله مذکورمک مابعده یی یازمق اوزره مطبوع نسخهی المزه آلهرق اونه سنی بریسنی تدقیق ایلدکمز صرمده بردنبره سرلوحه ده کی بو «قطاع» کله سی کورر کورمز بزی بر حیرت استیلا ایلدی .

لا یقلیه تدقیق ایتکمیزین «قطاع» کله سی مبالغه ایله اسم فاعل صیغه سیله و فرانسوزجه «ترانسور سال» کله سنک تماماً مقابلی اولمق اوزره «قطاع» صورت سنده اوقودنمیز و اولجه یازدیممزدن طولانی ندامت حاصل ایلدک دیسه ک یلان سولش اولورز .

بونک اوزرنده «قطاع» کله سنک نه معنایی متضمن اولدییی محریسته لزوم کورلمکله اول امرده قاموس ترجمه سینه مراجعت ایلدیسه ده اوراده برشیده دسترس اولده مدیغندن محیط محیطه مراجعت مجبوریت حاصل اولدی .

«قطاع» کله سنک معنای اصطلاحیسی محیط محیطه کوريله چکی اوزره «القصاص» مصدر، يطلق عند المهندسين علی شیتین احدهما قطاع الدائرة و الثاني قطاع الکرة . اولدینی لدی التحقیق آ کلاشیدی .

معنایه بر کوره یازلمش و حتی نشر دخی ایدلمش اولسیله تصحیحه تشبث ایدمدی .

بو صورتله آرمدن برقاچ هفته مرور ایلدیکی و مترجم حضرتلری جانبندن ده خصوصی اولسون بر اخطاره تصادف اولدینی جهتله «قطاع» کله سنک هم «قطاع» طرزنده و هم ده «قطاع» صورت سنده اوقونه بیله چکنه دائر بزجه بر فکر حاصل اولدی .

کتبخانه کتبخانه طولانیله رق آثار اسلاف تدقیق ایلدیکی صره ده مهندسخانه بری هاپون کتبخانه سینه کلدیکی جهتله اوراده کتب وجوده کمال کریمه سله دور اولدینی هنگامه کتبخانه مذکورده ۷۶۸ نومروسیله مرقم تحریر المتوسطات نامی تحتنده یازمه برکتابه تصادف اولندی . بو کتتاب اخرنده محرد اولان عبارده دن دخی معلوم اوله جنی اوزره ۷۱۶ سنه هجریه سنده (حسن بن علی الفارسی) طرفندن جمع و تحریر ایدلمشدر .

«متوسطات» تعبیر سنک - اگر استخراج ایتزده یا کلیور ایه که - منشی بر وجه آتی اولمق ایجاب ایدر :

معلوم اولدینی اوزره قدیمای ریاضیون عیندنده علوم ریاضیه و فلیکنک مقدماتی (اقیدس) ک کتاب الاصول نامنده کی هندسه کتابی و منتهای ده مشهور (بطلمیوس) ک کتاب مجسطی سنده مندرج معلوماند عبارت اولوب فقط کتاب الاصولک مطالعه سندن صوکره کتاب مجسطی بی تعقیب ایلک مشکل اوله جفته بناء آره یرده (اقیدس) ک کتاب المناظری و (اوطولوقس) ک کتاب الکرة التحرکه می و (ارشیس) ک کتاب الکرة والاسطوانه و (انصر الطوسی) ک کتاب فی الشكل المعروف بالقطاع ی و (تاودوسیوس) ک کتاب الایام والالیالی سی کی مجسطیک مندرجاتی آ کلامغه خدمت ایدمک کتب و رسائل تدریس اولور ایدی .

ایشته «کتاب الاصول» ايله «کتاب مجسطی» ميا. سنده اوقوتدیریلان کتب ریاضیه و فلیکیه نوعاً مبدئن منتهایه وصوله واسطه اولدینی ایچون کتب مذکورنک هیئت مجموعه سی اکثریا «متوسطات» نامی تحتند و برمجله صورتند جمع و تحریر ایدیله گلدرد.

شو قدرکه متوسطاتک عددی محدود اولدیگی کبی هر طالب ایچونده بر دکادی. بوسیه مبدیرکه اکثریا کتبخانه لرده بو نام ايله تصادف اولنان کتابلرک مندرجاتی تماماً یکدیگرینه توافق ایتامکده در.

موضوع بمختص اولان «تحریر المتوسطات» ده بوجهیه داخل اولان کتب ریاضیه و فلیکیه نک هیئت مجموعه سندن عبارت اولوب مندرجاتی ده بوجه آتی اون یدی کتابدن مرکب بولمشدرد.

- ۱ — کتاب المعطیات لافیدس
- ۲ — کتاب الاکر لئاودوسیوس
- ۳ — کتاب الکرة المتحرکه لئاوطولوقس
- ۴ — کتاب ماناولاوس فی الاشکال الکریه
- ۵ — کتاب المناظر لافیدس
- ۶ — کتاب ظاهرات الفلک لافیدس
- ۷ — کتاب ثاودوسیوس فی الایام واللیالی
- ۸ — کتاب اوطولوقس فی الطلوع والغروب
- ۹ — کتاب ایسقلوس فی المطالع
- ۱۰ — کتاب ارسطرخس فی جریمی النیرین وبعیدهما
- ۱۱ — کتاب مأخوذات لارشیدس
- ۱۲ — کتاب المفروضات ثابت بن قرة الحرانی الصابی
- ۱۳ — کتاب معرفه مساحه الاشکال البسیطه والکریه
- ۱۴ — کتاب فی الشکل المعروف بالقطاع لنصیر الطوسی
- ۱۵ — کتاب الکرم والاسطوانه لارشیدس
- ۱۶ — مقاله ارشیدس فی تکسیر الدایره
- ۱۷ — کتاب المساکن لئاودوسیوس

بوجهلک مندرجاتی تدقیق ایتدیکمز اسنده مأمولز فوقنده برشیه تصادف ایتدلمی ؟
بوشی، تحریر متوسطاتک حاوی اولدینی اون یدی

کتابدن اون دردنچیسنک «کتاب فی الشکل المعروف بالقطاع» اولمیدرد. بونی کورد کورمن در حال دیگر یازمه نسخ ايله تطبیق ایدردک بر برینک عینی اولدیغه قناعت حاصل ایدلرکن صورکه نظر دقنیز بالطبع قطاع کله سی اوزرینه منعطف اولدی.

غایت آجیق نسخ یازی ايله یازمش اولان بونسخده بولنان «کتاب فی الشکل المعروف بالقطاع» نک بر قاج یرنده واز جمله مقاله اولسنک فصل اولنده کی سرلوحه ايله ۲۱۹ و ۲۲۲نجی صحیفه لرده غایت واضح اولدرق «قطاع» کله سنک — مبالغه ايله اسم فاعیل صیغه سیله — «قطاع» صورتند بحرر بولندیفی منظور عاجزی اولدی.

و دیگر یرلرده کی «قطاع» کله نرنده واقع ط حرکت اوزرینده شده اشارتی وضع ایدمش اولدینی کوردی. بونک اوزرینسه بزجه شو کبی بر مطالعه حاصل اولدی :

«اکر قطاع کله سنده ط حر فی تشدید ايله اوقوغنی لازم کلور ایسه مطلقاً یا «قطاع» ویاخود «قطاع» اولقی ایجاب ایدر.

«وجه اولده کله «قطع» فملک مبالغه ايله اسم فاعل صیغه سی تشکیل ایدر. وجه ثانیده ایسه «قاطع» اسم فاعلک جمعی اولقی لازم کلیر.

«بویکی وجهک ایکنجیسی مردوددر. چونکه درون کتابده «قطاع السطی» و «قطاع الکری» ترکیبلی واردرکه بو ترکیب «قطاع» کله سنک جمع اولدرق اوقونمسنه مانعدر.

«بوخالده باقی قلان وجه اول — که مبالغه ايله اسم فاعل صیغه سیله «قطاع» در — صحیح اولقی ایجاب ایدر. مع مافیه بو خصوصده ینه تردد ایدلرکی جهته کله مذکورنک نصل اوقونه جنی بعض ارباب اختصاصه سؤال ایدمش ایدی.

نهایت کچن هفتته لاجل الزایره سعادتلو خلیل نک اقدی حضرتلرینک دو آخانه لرینه کیدلرکی واوراده یدرلری

بولتی — حدیمز اولدیغنی بیلدیکمز ایچون — بو تدقیقا.
تمزک نتیجه سنه یه بر «ظن» نظریله باقی ایسترز.
چونکه نسخه نادره مذکورنی بر کره زیارت ایدن
بو عبد عاجز قطاع کله سنک اوزرنده کی شدنی کوردیکی
حالد. مترجم حضرت تلیزیک کورمدیکی فرض ایلیک قدر
عبث بر شی تصور اولنه ماز.

شبه یوقکه قره طودوری باشا حضرت تلیزیده قطاع
کله سنده کی بو شدنی کور. مشر در.

فقط بزم استر حامتاقر بو شده نک اوراده وجودیله
برابر «قطاع» طرزنده اوقونسی ایچون مقاله اولینک
باب اولنده کی سرلو حیه اول وجهله حرکه قونسی اسبابی
آکلا. قدر. بو خصوص عبد عاجزدن ماعدا آثار اسلاف
ایله اغراضان بر جوق اورویا مستشرقینک شور افکارینه
خدمت ایده چکی ایچون طبعی دریغ بیورلیه جقدر.
ص. ذ

انشاءات

انشاءات بحریه ده آومینوم معدنک استعمالی

فرانسر رسائل موقوتنه فیه سندن برنده مطالعه اولمشدر :

استخبار اولندیقنه کوره انکلیز انشاییه مهندس لرندن
«باروو» بوکره فرانسه نک (فودر) نامنده برطوریدو
چکر سفینه سی درونه قولتی اوزره آومینیومدن انشا
ایله دیک برطوریدو نی فرانسه حکومت ته تسلیم ایله مشدر.
بورددو شهرنده کی (ژبروند) ترسانه سی دستکاه لرنده
دردست انشا اولان (فودر) سفینه سی فرانسه دوختاشنده
ایلیک طوریدو چکر سفینه سی اوله جقدر.

سرعت سیره مالک اوله جق اولان بو سفینه نک
خدمتی درونه آتی دانه طوریدو وضع و تحمیل ایدمک
دوختازه رفاقت ایله مکدر. بو طوریدو دلور زمان فوت
ایلدیکسین وبلا مزاحم ومشکلات دکنه ایندیرمک ویا

مرحوم ادهم باشا حضرت تلیزیک کتبخانه سی زیارت
ایلدیکی صرمده دوالتلو قره طودوری باشا حضرت تلیزیک
ترجمه لرینه اساس اولان یازمه نسخه عربیده زیارت
اولندی.

نسخه مذکورمک مقاله ثانیه سنده بولنان سرلو.
حیه عطف نظر دقت ایلدیکی حالده اوراده کی قطاع
کله سنک نسخه مطبوعه ده موجود حرکه دن کلیاً محروم
اولدینی مع الاستغراب کوردی.

شبه یوقکه بوخصوص عاجز لریزیک شوق وغیرتی
ترتیب ایدمک تدقیقاند بدرجه دها ایلویه سسوقه
مجبور ایده جقدر.
فی الحقیقه ده اوله اولمشدر.

فقط شونی اعترا فدن بر درلو کندی میز آله میز که
تا اول نسخه محرومی کورنجه یه قدر مترجم حضرت تلیزیک
قدرت علیه لری تصدیق ایله برابر بو ترجمه یه مصروف
اولان هم تیرنی بحق تقدیر ایدم یور ایدک.

نسخه مذکورمک فصل انچه ونه قدر اوقونماز برخط
ایله یازمش اولدیغنی کوردر کورمن قره طودوری باشا
حضرت تلیزیک معلومات ریاضیه لرندن بشقه معلومات اسانیده
وعادتا شقره حلی نوع سندن بولنان بو ترجمه کی استطاعت
خارق العاده لری کورمن اوکنده بر تمثال عظیم صورتنده
تجسم اید یور دی.

کندی سنه ذاتاً بورجلو اولدیغیز تشکری بو صورته
اضاعاف غیرالهایه ایله ادایه محسوریت قویه حس ایدک.
اوت! حقیقه زیارتی عقله حیرت بخش اولان بو نسخه
نادرنی — که مؤلف کتاب (نصیر الطوسی) نک وفاتندن
برقاج سنه سوکره یازمشدر — تدقیق ایدیکمز هنکامده
اکثریا قطاع کله سنک حاوی اولدینی ط حرفک اوزرنده
و بر جوق برنده شده اشارتی کمال وضوح ایله کوردک.
شو کیفیت کله مذکورمک «قطاع» اولسی حقندن کی
ظنغزی بدرجه دها تقویه ایدی.

مع مافیه مترجم حضرت تلیزیه قارشو بویه بر ادعاده